

Posudek vedoucí diplomové práce

Autorka: Bc. Simona Gaschová

Název práce: Motivace pracovníků sociálně-právní ochrany dětí pro výkon jejich profese

Vedoucí DP: Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.

Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru Komunitní krizová a pastorační práce-Diakonika

Volba zpracovávané problematiky, tedy motivace pracovníků sociálně-právní ochrany dětí (dále jen SPOD) pro to, aby zůstávali v této profesi a vykonávali ji dlouhodobě a zodpovědně, souvisí u autorky diplomové práce, Simony Gaschové, s její pracovní zkušeností v této oblasti. Jak sama píše, její praxe zde není příliš dlouhá, přesto se již dopředu setkala s předsudky ohledně výkonu této profese, které dle ní nejsou zasloužení hodné, a naopak vyplývají z nevědomosti a často předpojatosti. Profese naopak předpokládá jak široké znalosti, tak kompetence vhodné pro práci s křehkou cílovou skupinou, s níž je pracovní/pracovnice v úzkém kontaktu. Ty vyžadují díl odolnosti a trpělivosti, ale hlavně odborný úsudek, který do vysoké míry ovlivňuje životy dějí a jejich rodin, o nichž je rozhodováno. Pracovník se nadto musí orientovat ve správním řízení a umět komunikovat napříč dalšími sektory. Z důvodu vysokých profesních nároků a nízké prestiže povolání se autorka věnuje právě motivaci zaměstnanců pro výkon profese, profesní etice, kompetencím pracovníků a dalším oblastem, které se s profesí pracovníka sociálně-právní ochrany dětí pojí. Přestože má diplomová práce vzdálenější vztah k oblasti pastorační, je naopak bližší práci s komunitou odborníků i komunitou místní, do které pracovníci SPOD vstupují při krizových situacích, ve kterých figuruje zájem dítěte. Autorka tento background reflektuje. Z tohoto hlediska je téma diplomové práce vzhledem ke studovanému oboru relevantní a je zdůvodněno.

Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce

Teoretická část diplomové práce je popisná a přehledová v tom smyslu, že představuje kapitoly z oblasti sociálně právní ochrany dětí. Autorka postupuje systematicky od mezinárodněprávní ochrany dítěte přes národní legislativu, až po principy ochrany dětí a vyjmenování veřejnoprávních subjektů zodpovědných za výkon sociálně právní ochrany. Podobným způsobem se autorka věnuje tématům spojeným s pracovníky SPOD, jejich osobnostním i vzdělanostním předpokladům. Následuje kapitola o SPOD jako profesi, jejich minimálních požadavcích, konkrétně se pak věnuje sociálním pracovníkům, kteří výkon SPOD mohou provádět. Rozvíjí téma o etiku sociálního pracovníka a očekávané osobní a profesní hodnoty. Ve vazbě na profesi autorka přechází do aplikační roviny, kdy zmiňuje důležitost vzniku Profesionální komory sociálně-právní ochrany dětí, která verbalizuje jako advokační subjekt zájmy pracovníků SPOD, ale také provádí osvětu této profese směrem k veřejnosti i politické reprezentaci. Další významný blok teoretické části diplomové práce se věnuje motivaci, konkrétně motivaci k výkonu sociálně-právní ochrany dětí. Autorka začíná o motivace obecně, konkrétně pak představuje tři teorie motivace od autorů G.W. Allporta, C.R. Rogerse a V.E. Frankla, jejichž prizmatem následně interpretuje výsledky své empirické části.

Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz

Cíl, ke kterému chce studentka svou diplomovou prací dospět, je popsán v samotném jejím titulku, tedy zjistit, jaká je motivace pracovníků SPOD pro výkon jejich profese, a dále v úvodu a v metodologické kapitole. Klade si proto otázku jak po motivaci pro výkon této profese, tak chce zjistit, co naopak motivaci podráždí. Cíle dosahuje jak zpracováním široké dokumentové a teoretické palety, tak vlastními daty získanými vlastním kvalitativním šetřením ve formě polostrukturovaných hloubkových rozhovorů s otevřenými otázkami. Cíle práce jsou konkrétní a jasné, teoretický rámec v některých částech přesahuje nezbytný základ pro dosažení stanoveného cíle.

Metody získávání a analýzy dat a jejich použití

Výzkumný design pro sběr dat a zodpovězení výzkumných otázek je vhodně zvolen. Autorka se rozhodla pro metodu záměrného výběru vzorku, přičemž vycházela při volbě respondentů z techniky snowball, postupně získala deset respondentů (informantů). Celý proces je popsán v kapitolách 6.2 a 6.3, autorka rovněž reflektuje etiku výzkumného šetření a jeho limity, v přílohové části je vložen vzor informovaného souhlasu, který respondenti podepsali před vedením rozhovoru.

Autorka přepisovala rozhovory, a také si během nich dělala poznámky o vnějších okolnostech rozhovoru i nonverbální komunikaci respondentů. Zohledňovala také to, že sami předkládají určitou vlastní interpretaci nahlíženého stavu, tedy jde o jejich subjektivní a vlastní vzhled na řešenou problematiku. Získaná data zpracovávala pomocí otevřeného kódování, ze kterého dalšími technikami vyabstrahovala šest „ústředních kategorií“, jež následně čtenáři na stránkách 77-92 představuje popisem doplněným o vybrané citace z rozhovorů.

Kvalita závěrů práce

Zatímco teoretická část přinesla čtenáři možnost orientace v problematice SPOD, v profesi pracovníka sociálně-právní ochrany dětí a teoreticky pojednala možné přístupy k motivaci, empirická část nechává nahlédnout do vnímání motivace a demotivace pro výkon této profese samotnými profesionály. Motivující pro setrvání v zaměstnání je uspokojení z práce, možnost pozitivně působit na životní situaci rodiny dítěte a pracovní kolektiv, v opozici stojí nedocenení profese, nespolečenská rodina dítěte a neustálá obhajoba profese.

Simona Gashová dospěla k odpovědím respondentů na motivaci k jejich profesi i k tomu, co je demotivuje. Diskutovala i teorie motivace autorů Allporta, Rogerse i Frankla vzhledem k zjištěním z rozhovorů. Jak autorka uvádí, mnozí respondenti ocenili možnost zamyslet se nad svou společensky smysluplnou prací, která má však u veřejnosti stále negativní příděch. Tento rozpor také na začátku práce konstatuje a je možná škoda, že jej málo řeší. Zvolila postup, který se zaměřuje na pracovníky samotné, ale více na jejich úvahy o komplexním obrazu profese a ideálních přístupu popsaných v dokumentaci k profesi než ke kontrolní, a právě často negativně vnímané praxi. Pokud jde o zvolené teoretické vymezení motivace, je obtížné najít člověka, který by nekorespondoval s humanistickými přístupy v klientské práci a neztotožnil se s nimi, a podobně to mají zvolení respondenti. O to zajímavější je setrvávající negativní konotace spojená s OSPOD, kterou by bylo vhodné dále rozpracovat a analyzovat.

Práce se zdroji

Simona Gashová používá jednotný způsob odkazování na literaturu pod čarou. Využívá adekvátní literaturu, všechny použité zdroje jsou uvedeny v seznamu. Autorka dobře pracuje s vlastními primárními daty.

Literatura pro teoretickou část je dobře volena. Prokazuje, že autorka se ve zkoumané problematice sociálně-právní ochrany dětí velmi dobře orientuje. Vhodně ale také pojednala část věnující se profesi a kompetencím pracovníků SPOD, stejně jako částem zaměřeným na motivaci. Dobře volena je i literatura pro zpracování metodologické části.

Seznam literatury je logicky členěn dle povahy použitých zdrojů. Autorka využila poměrně málo zahraniční literatury.

Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava

Struktura diplomové práce je přehledná a logická. Výrazně převažuje teoretická a metodologická část nad vlastní analýzou dat a diskusí. Autorka ale neopomíná žádnou zásadní část, kterou by měla obsahovat diplomová práce. Na závěr teoretické části ji shrnuje a rekapituluje, co bude klíčové pro práci v badatelských kapitolách. Grafická stránka nevykazuje žádný nedostatek, součástí DP je seznam zkratk seznam příloh. Formulační i gramatická úroveň odpovídá požadavkům kvalifikační práci a obhajovanému titulu.

Celková známka před obhajobou:

Diplomovou práci **doporučuji** k obhajobě jako **výbornou se známkou A**.

Otázky k obhajobě:

- 1) Existuje standardizovaný postup pro řešení krizových a ohrožujících situací pracovníka v rodině? Jak předcházet takovým situacím a pokud by se do takové pracovník SPOD dostal, jaká je o něj následná péče? (V Dopisu PKSPOD k MPSV ČR se tomuto částečně věnuje odstavec II, bod 2, 5 a 12-15. Jak to vypadá v praxi?)
- 2) Do jaké míry je možná a pomáhá spolupráce s neziskovými organizacemi, které poskytují preventivní sociální služby pro rodiny s dětmi (SAS, NZDM), aby byla práce OSPOD ještě více funkční a přínosná? Jaká je Vaše praxe?
- 3) Z čeho dle Vás pramení rozpor mezi stále negativními konotacemi profese SPOD a pozitivní angažovaností pracovníků? Jaké jsou Vaše návrhy pro přenastavení názoru veřejnosti o světlejšímu obrazu profese? Co je dle Vašeho názoru reálné z „Možností řešení“, které navrhuje ve svém dopisu ministerstvu práce Profesní komora SPOD?

Celkové vyjádření/komentář vedoucího práce:

Je zajímavé, jak vysoce je nastavený standard na pracovníky SPOD, stejně jako očekávání vědomostní, kompetenční, hodnotové atd. Přesto je komunikace o této profesi nízká a její negativní příděch mezi veřejností stále obecně rozšířený. Z vyjádření respondentů je cítit pozitivní angažovanost v pomoci dětem a rodinám, osobní nasazení, kolegiální podpora, tedy postoje veskrze pozitivní. Podobně vyznívá diskuse DP, ze které vyplývá právě silně podporující přístup pracovníků, zaměřený na silné stránky klientů a to dobré v člověku. Má tedy negativní konotace reálný základ? Proč se nedaří lépe komunikovat obsah a účel této profese? Nakolik je reflektována kontrolní a dozorová (mocenská) povaha SPOD samotnými jejími pracovníky?

EVANGELICKÁ
TEOLOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Diplomová práce o motivaci pracovníků SPOD pro setrvání v profesi, která je velmi poctivě zpracována, je dalším příspěvkem do diskuse o problematice pracovníků sociálně právní ochrany dětí, která může být dále rozvíjena právě řešením nastoleného rozporu.

Se Simonou Gashovou se mi po celou dobu sepisování její diplomové práce dobře pracovalo a jsem za tuto možnost, být jí chvíli po boku, vděčna.

V Praze dne

.....

Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.